

Редакциялық алқа:

А.Р. Масалимова, А.Д. Курманалиева, Б.Б. Мейрбаев

Техникалық редакторы:

А.Н. Карыбаева

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
Дінтану және мәдениеттану кафедрасының профессоры, заң ғы-
лымдарының кандидаты Бишманов Кәкімжан Мұратжанұлының
60 жылдық мерейтойына арналған «Зайырлылық және конфес-
сияралық сұхбаттың қазақстандық моделі» атты ғылыми-ме-
тодикалық конференциясының материалдары жиіінші. – Алматы:
Қазақ университеті, 2018. – 225 б.

ISBN 978-601-04-3402-8

© **Әл-Фараби** кітапхана кәсіпорны КТҰУ, 2018

ISBN 978-601-01-04-3402-8



434

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
Дінтану және мәдениеттану кафедрасының профессоры,
заң ғылымдарының кандидаты

БИШМАНОВ КӘКІМЖАН МҰРАТЖАНҰЛЫ

қолдану әдісі арқылы жүзеге асырылады. Ол үшін саяси сипаттама себептерін талдау қажет: нақты субъектінің, индивид немесе топтың әлемге көзқарасы және әлемдегі өз орны, қалай жағдайды іштей құрастырады, қандай талаптары, мақсаттары және құндылықты бағдарлары бар, қабылдау, ойлау, эмоциялық ерекшеліктері және т.б. Ғылымда саяси сипаттама түсінігіне сан түрлі ұғым қалыптасқан, дегенмен саяси сипаттама мазмұны мен сипаты субъектінің түріне, оның іс-қимыл себептеріне, мақсаттарына жету құралдарына, іс-әрекет жасалатын әлеуметтік ортаның жағдайына, сондай-ақ ықпал ету нысанының түріне байланысты. Сондықтан, діни-саяси экстремизмді экстремизмнің басқа түрлерінен дифференциалау мақсатында, келесі ерекше сипаттағы белгілерді ұсынамыз:

- «діни-саяси экстремизм – бұл мемлекеттік құрылысты күштеп өзгертуге немесе өкіметті күштеп басып алуға, мемлекеттің аймақтық тұтастығын және егемендігін бұзуға бағытталған қызмет болып табылғандықтан, экстремизмнің басқа түрлерінен ерекшеленеді;

- «діни-саяси экстремизм» – діни жорамалдармен және ұрандармен дәлелденген немесе бүркемеленген, құқыққа қарсы саяси қызметтің бір түрі болып табылатынын ескеруіміз қажет;

- өз мақсаттарына жетуде күресудің күштік әдістерінің басым болуы – діни-саяси экстремизмге тән сипат. Осы белгі бойынша діни-саяси экстремизмді діни, экономикалық, рухани және экологиялық экстремизмнен ажыратуға болады. Сонымен қатар, саяси-діни экстремизмнің әртүрлі бағыттарының бар екендігін атап өту қажет.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Назарбаев Н.Ә. Сындрарлы он жыл. – Алматы: Атамұра, 2003. – 532 б.
2. Экстремизмге қарсы іс-қимыл туралы Қазақстан Республикасының Заңы. Қазақстан Республикасының Парламентінің Жаршысы. – 2005. – №5 (2438). – 12 б.
3. Дарменов А.Д. Криминологические аспекты борьбы с экстремизмом в Республике Казахстан: дис. канд. юрид. наук. – Алматы, 2006. – 212 с.
4. Узденов Р.М. Экстремизм: криминологические и уголовно-правовые проблемы противодействия: автореф. канд. юрид. наук. – М.: 2008. – 29 с.

5. Устинов В.В. Экстремизм и терроризм. Проблемы разграничения и классификации // Российская юстиция. – М.: Юридическая литература. 2002. – №5. – с. 34-36.

МӘДЕНИ МҰРАНЫ ЗЕРТТЕУДЕГІ МУЗЕЙЛІК ТУРИЗМНІҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ

Исмагамбетова З.Н.

*эл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
философия ғылымдарының докторы, профессоры*

Құдайбергенов С.Е.

*эл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
мәдениеттану мамандығының 1-курс PhD докторанты*

Тарихи-мәдени мұраларды зерттеу, музейлендіру оны пайдалану барысында барлық мұраның рухани тәрбиелік мәніне, тарихи маңызына көңіл аудару отырып, саяси және экономикалық тиімділігін де ұмытпағанымыз жөн. Ол үшін олардың мәдени туризм маршруттары жүйесінде өз орындарын алуы керек, нақты айтсақ, ескерткіштердің Қазақстан тарихында алатын орындары мен ерекшеліктерін ескере отырып туристік инфрақұрылым жасауға уақыт жетті.

Қазіргі ХХІ ғасырда интернет арқылы келетін ақпараттық ағынның көмегімен халқымыздың мәдени және білімділік деңгейі жоғарылай түсті. Тәуелсіздікпен бірге қоғам өмірінің барлық жақтарына нарықтық қатынастар мен жаңа технологиялар өмірімізге енді. Соның бірі туризм саласы. Бұл өркениет талаптарынан мәдениет саласы да тыс қалмады. Тарихи-мәдени құндылықтардың ордасы саналатын музейлердің сан-салалы жұмыстары арқасында елімізде «Музей және туризм» саласына айрықша көңіл бөліне бастады. «Музей және туризм» ұғымы кеңейіп ол халықаралық мәнге ие бола түсті. Сол себепті Қазақстан музейлерінің қызметі мен сипаты, мәні мен маңызы қайта қаралып нақтылана түсті. Соның нәтижесінде еліміздің бірқатар музейлерінің экспозициялық құрылымы, тұжырымдамасы, қызмет көрсету түрлері күрделі өзгеріске түсті. Еліміздегі музей және туризм бағытының дамуы тел тарихымыз бен ұлттық рухымыздың сақталуына серпіліс береді. Туризм саласы – еліміздің

мәдениетін, тарихы терең ашық аспан астындағы музейлерін, демалыс орындарын, салт-дәстүрлерімізді шет елдерге танытуға зор мүмкіндік береді. Көптеген елдерде туризм экономиканың маңызды салаларының (көлік және қатынас, құрылыс, ауылшаруашылық, мәдениет т.б.) дамуына зор ықпал етеді.

Музей дүкендерінің негізгі денін музей экспозициясына байланысты жасалған сувенирлер мен тауарлар құрап (музей экспонаттарының сувенирлер көшірмесі, логотипті заттар т.б.) сонымен қоса келушінің қайтадан келетіндей қызығушылығын туғызатындай бұл тауарлардың сапасы жоғары болуы шарт. Музейлік маркетингтік мекемелердің де ішкі интерьерлері мен безендірілуі де сол музейдің бағытына сай жасалуы қажет. [1, 244]

Музей – туристер үшін саяхаттап келген елдің тарихымен, өнер-мәдениетімен; тұрмыс-салтымен ең қысқа уақыт ішінде мағлұмат алатын әрі ақпараттық, әрі демалыс орны саналады. Сондықтан, музей және туризм саласының сан қырлы қызметін пайдалану елдің имиджин көтеруге қызмет етеді. Музейлерге алыс-жақын шетелдердің саяхатшыларын тарту, сол арқылы музей кірісін арттыру, ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізу, мәдени алмасулар орнату үшін музейлер туризм саласы бойынша жұмыс істейтін кәсіби мамандармен тығыз байланыста болуы керек. Музейге келуші саяхатшылар тобы әртүрлі болып келеді. Олар: бір күнге немесе ұзақ уақытқа келуші жеке адам-турист; ұйымдасқан автобустық ұжымдық топ-туристер; жергілікті тұрғындардың достары, туыстары т.б.; жеке зерттеуші немесе кәсіпкер турист; оқушы, студент жастар тобынан құралған туристер т.б.;

Сондықтан қандай да бір музей өз жұмысында музейлік туризм ісін дамыту үшін мемлекеттік деңгейде дайындалып, мақұлданған «Музей және туризм» тұжырымдамасына сүйене отырып жұмыс жасайды. Сол сияқты туристік инфрақұрылымдардың жұмысына жүгіне отырып, түрлі тақырыптық шаралар ұйымдастыру ісін дамытады. Қазақстан музейлерінің ісін өркендету талаптарына сай дамытуға деген ізденіс ел тәуелсіздігімен, ел ордасының Астана қаласына көшуімен және онда жаңа типті музейлер ғимаратын салу ісімен байланысты дами түсті.

Бұл ретте Елбасы Н.Ә. Назарбаев: «...Қай халықтың болмасын басқа ұлтқа ұқсамайтын, бөлек болмыс-бітімін даралап, өзіндік тағдырын айқындайтын басты белгісі – мәдениеті. ...Өркениетті ұлт ең алдымен тарихымен, мәдениетімен, ұлы тұлғаларымен, әлемдік мәдениеттің алтын қорына қосқан үлкен-кішілі үлесімен мақтанады», [2]- деп атап көрсетті. Бұл ретте халық тарихынан сыр шертіп, мәдени ескерткіштер мен заттай құндылықтарымызды насихаттайтын музейлер ерекше орын алады.

Музейлер қазіргі заман талабына сай өзінің қорына жинақталған мұраларды ғылыми-зерттейді, әлемдік музейлер жұмысында болып жатқан жаңалықтардан тыс қалмай, маңызы бар құндылықтарды туристік бағыттар арқылы насихаттайды. Бұл ретте қандайда бір болмасын музей өз жұмысында халықаралық және отандық музейлердің озық тәжірибесіне сүйене отырып жұмыс атқарады. Музейлер өзінің қорына жинақталған коллекциялардың ерекшелігімен анықталады. Қазіргі кезде еліміздегі музейлер саны 200-ден асып жығылады. Бұлардың барлығы болмаса да ірі-ірі қалалар мен облыс, аудан орталықтарындағы ұлттық маңызы бар музейлер, тарихи-археологиялық орындар мен қорық-музейлер жалпы Қазақстан бойынша еларалық туризм жолдары маршрутына енгізілген.

Туризм - әлемдік экономиканың ең басты динамикалық саласы. Туризмнің шаруашылық саласы ретінде дамуы мемлекеттердің орнықты даму стратегиясымен тығыз байланысты. Туризм халықтың әлеуметтік жағдайын жақсартумен қатар жас ұрпақтың тәлім-тәрбиесіне, салауатты өмір салтының қалыптасуына үлес қосуда, яғни ұлттың денсаулығы мен жоғарғы деңгейде өмір сүруіне, ұлттық мәдени, тағымдық-тарихи көзқарасының дамуына тікелей ықпалын тигізеді [3, 158-б.].

Мәселен, 2013 жылы Туризм индустриясы комитетінің шешімімен 2014 жыл – Тәуелсіз мемлекеттер достастығы (ТМД) елдерінде Туризм жылы деп белгіленді. Осы Туризм жылына байланысты Қазақстан Республикасы бойынша «Қорқыт және Ұлы Дала», «Достық көруені», «Фламинго» және Орта Азия өңіріндегі ірі туристік форум саналған «Қазақстанның 14-ші туризм

тік көрмесі – КІПҒ- 2014», «Таңбалы» Мемлекеттік тарихи-мәдени және табиғи қорық-музейінің 2014 жылы ЮНЕСКО-ның Бүкіләлемдік мұралар тізіміне енгеніне – 10 жыл» атты т.б. секілді халықаралық және отандық шаралар өткізілді. Бұл шаралардың барлығында еліміздің тәжірибесі қалыптасқан алдыңғы қатарлы музейлерінің қорындағы әлемдік маңызы бар құндылықтар көрсетіліп, насихатталды.

Музей және туризм саласы бойынша ұлттық құндылықтарды әлем мәдениетіне таныту жолында жылжымалы көрмелер өткізу, іс-тәжірибелер алмасу, шеберлік кластар өткізу т.б. шаралардың танымдық маңызы аса зор. Бұл шаралардың тиісті дәрежеде өткізілуі үшін 2001 жылдан бастап еліміздің музей мекемелеріне көңіл аударылып, қаржы бөлу мәселесі жолға қойыла бастады. Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарында етек алған тұрақсыздықтар мен қиыншылықтар жойыла бастап, қандай да болмасын музейдің негізгі қызметі саналатын ғылыми-зерттеу, жинау, сақтау, көрме және экскурсия жұмыстары тәуелсіз елдің тарихына қарай орайластырыла бастады. Ашылмай келген ұлт тарихында қарай қайта қаралып, ұрпақ тәрбиесі мен ұлт игілігіне қарай жұмсала бастады. Бұл ретте шет жұртқа халқымыздың өткенін, бүгінін және болашағын көрсетуде музейлік туризм өт-маңызды болып саналады.

Осы тұрғыдан алғанда Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың бастамасы мен өмірге келген Мемлекеттік «Мәдени мұра» бағдарламасы тарихи мұралар мен ескерткіштерді жинау, сақтау және насихаттауға деген қоғамның бетбұрысын қалыптастырды.

Туризмнің даму қажеттілігін көпшілік түсінгенмен оның жұмыс істеу механизмі, оның құрылымы бір қарағанда, бұлыңғыр болып көрінетін секілді. Жобаланған істің мақсаты, жолдары көпшілікке түсінікті болған соң ғана алға басатынын ескеріп туризм жайында айтуымыз шарт. Еуропада турист деп өз үйінен 2 сағаттық қашықтыққа серуендеуге шыққан адамды айтады екен. Мамандар жалпы туризмді мәдени туризм, яғни тарихи ескерткіштерді, музейлерді, ескі қалаларды көріп тамашалау туризмі, аталуынан-ақ түсінікті спорттық туризм, аңшылық туризм, зияратшылық туризм деп жік-жікке бөледі.

Қоғам дамуының қазіргі жағдайында руханият тапшылығы айқын. Туризм, соның ішінде мәдени туризм, осы тапшылықтың орнын толтыруға бағытталады, және бұл жерде музейлердің рөлі басым. Осыған байланысты бүгінгі таңда қоғамды рухани дамыту үшін мәдени туризмді дамыту өте қажет.

Бүгінгі таңда музейлер замана сай өз жұмыстарын жандандыру жолына өтті. Қазіргі таңда музейде мәдени туризмді дамыту үшін жылжымалы көрмелер өткізу, техникалық жабдықталу, іс-тәжірибелер алмасу, шеберлік кластар өткізу, халықаралық көрмелер ұйымдастырудың маңызы аса зор.

Музейлік туризм жұмысы – музейаралық байланыстар мен шараларды жолға қойып, ғылыми жұмыспен айналысатын орталықтардың жұмысымен байланыста бола отырып дамитын сала. Өркениетті елдерде музейлерге ерекше мәртебе берілгендіктен ол елдерде музейлік туризм ісі жақсы жолға қойылған.

Мәдени туризмді дамыту мәселесі қазіргі таңда Қазақстан сияқты көшпелі өркениеттің өзегі болып табылатын ел үшін айырықша өзекті. Сондықтанда әрине музейлердің туристерді тарту жолында атқарылатын жұмыстар жетерлік оның ішінде жана бағыттарды қарастыруымыз керек. Оның ішінде музейлерде жаңа технологиялар мен бірге түрлі маркетингтік амалдарды ойластырып оны қолданысқа енгізу керек. Республиканың басқа да музейлерімен, шетелдік музейлермен қарым-қатынасты әлі де белсендіре түсу керек.

Ел Президенті Н.Ә. Назарбаевтың жарлығымен Қазақстан Республикасын үдемелі индустриялық-инновациялық дамытудың 2010-2014 жылдарға арналған Мемлекеттік бағдарламасы бекітіліп, оған «Туристік сала» бөлімі енгізілді. Осы бағдарламаның маңызды міндеттерінің біріне – еліміздегі туристік инфрақұрылымдарды жасау және дамыту болып табылады. Еліміздің және әлемдік туризм бағытын дамытуда ашық аспан астындағы табиғи музейлер ерекше орын алады. Қазақстандағы ашық аспан астындағы музейлік туризм саласында ерекше орын алатын ЮНЕСКО-ның Бүкіләлемдік мұралар тізіміне енген Түркістан қаласындағы әйгілі Қожа Ахмет Ясауи кесенесі мен «Таңбалы» Мемлекеттік тарихи-мәдени және табиғи-қорық музейі болып саналады.

«Таңбалы» табиғи-қорық ашық аспан аспан музейі кешеніне тоқтала кетсек, ол ҚР Үкіметінің №1052 Жарлығымен 2003 жылы қазан айының 14 жұлдызында құрылды. Қорық музей – Алматы қаласынан 170 шақырым жердегі Шу – Іле тауларының оңтүстік-шығыс өңіріндегі «Таңбалы» шатқалында орналасқан. Елдің оңтүстік-шығысындағы Алматы облысы, Жамбыл ауданына қарасты «Қарабастау» ауылының солтүстік-батысына қарай 4 шақырым жерде. Ашық аспан астындағы музей «Таңбалы» археологиялық ландшафтына кіреді және оның бірқатар бөлігін ЮНЕСКО-ның бүкіләлемдік мұралар тізіміне енген ескерткіштер құрайды. Музейдің жалпы аумағы 3800 га. жерді алып жатыр және «Таңбалы-Визит» орталығы үшін 24 га. жер телімі қосымша берілді. [4, 24 б.]

Елбасымыздың 2015 жылы «Қазақстан жолы- 2050: бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ» атты жолдауына сай ҚР Мәдениет министрлігі әзірлеген Қазақстан Республикасының мәдени саясаты тұжырымдамасының жобасы талқылқыланып, нақты жұмыстар іске асырылды. Жобада ұлттық мәдениетіміздің танылмалдылығын арттыру үшін халықаралық музей және туризм нарығына шығудың жолдары қарастырылған. Тұжырымдамада мәдени саясат қағидалары мен тегіктерін кезең-кезеңмен іске асыруда музей және музейлік туризмді, кітапхана, өнер т.б. секілді салаларды дамытуда әлемдік тәжірибелерден үлгі алу қарастырылды. Елбасымыздың биылғы «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» атты мақаласындағы «Туған жер» бағдарламасының бастамасымен еліміздегі киелі жерлер мен тарихи тереңде жатқан ескерткіштерімізді қайта жаңғырту мен отандық туризмді дамыту мақсатында «Қазақстанның қасиетті рухани құндылықтары», «Қазақстанның киелі жерлерінің географиясы» жобасын іске асыру қолға алынып отыр. Осы жобаның аясында 1000 жылдық тарихы бар Алматы облысы мен Алматы қаласының киелі орындары «Алмарасан» ортағасырлық қалашық орны, Райымбек батырдың кесенесі, ұлтымыздың ұлы тұлғалары жерленген «Кеңсай» зираты, Жетісу аймағындағы ерте темір дәуірі ескерткіштеріне жататын «Есік обасы», Бесшатыр қорымы, Боралдай сақ қорғандары «Қазақстанның киелі жерлерінің географиясының» тізіміне еніп отыр. Осылардың ішінен ерекше

атап өтетін киелі жерлердің бірі Алматы қаласының музейлер бірлестігі Алматы музейіне қарасты – Боралдай сақ қорғандары. Алматы қаласынан солтүстік батысқа қарай Үлкен Алматы өзені бойлай орналасқан Боралдай обаларын «сақ патшаларының алқабы» деп атаса да болады. Ұзындығы 3 км, ені 800 м. болатын қорымда 46 сақ, 200-ден аса үйсін қорғандары орналасқан. [5, 104-105 бб.]. Ашық аспан астындағы Боралдай сақ қорғандары археологиялық паркін зерттеп жетілдіру отандық туризмнің даму деңгейіне үлес қосатын бірден-бір ерекше тарихи нысан.

Қазақстан туристік-рекреациялық ресурстарға бай, әсіресе көрікті таулы, рекреациялық, табиғи, су және экскурсиялық зоналардың молдығын ескеру керек. Осының барлығы кіру туризмінің еш кедергісіз дамуына жағдай жасайды. Кіру және ішкі туризм түрінің алуандығымен ерекшеленеді. Туризмнің экологиялық, белсенді, экстремалды, тарихи және танымдық түрлері даму үстінде, бизнес-туризм қарқын алууда [6, 86-90 б.].

Қазіргі таңда Қазақстан музейлеріне алыс және жақын шетелдерден саяхатшылар, үкімет делегациялары және басқа да келуші жұртшылық көптеп келеді. Олар еліміздің өткен тарихымен, бірегей мәдениетімен, сан қырлы тұрмыс-салтымен, өнер, білім жүйелерімен, еліміздің ішкі және сыртқы саясатымен, діни көзқарастарымен, жалпы, «Жаңа Қазақстан» деген ұғымның кең ауқымымен музей коллекциялары арқылы танысуда.

Осы орайда ұлттық мәдениетіміздің танымалдылығын арттыру үшін халықаралық музей және туризм нарығына шығудың бір жолы отандық туризмді дамытып, ұлттық құндылықтарымызды дәріптеу болып табылады. Еліміздегі жаңа бағытта ашалып жатқан музейлер музейлік және отандық туризмнің өзіндік ерекшелігімен жандануына игі-ықпалы зор болады дегіміз келеді.

*.

Әлебиеттер:

1. Ибраева А.Г. Тәуелсіз Қазақстан көрнектесіні құрудың теориялық-әдістемелік негіздері // Тәуелсіз Қазақстан тарихын зерттеудің өзекті мәселелері. Ғылыми бюллетень. Астана, 2009. №2 – 120-127 б.
2. Интернет ресурсы: <http://www.akorda.kz/kz/events/memleket-basshyvy-nursultan-nazarbaev-astanadagy-beibitshilik-zhene-kelisim-saraiynda-otken-medeni-mura-memleketik-bagdarlamasyn-iske-asytu>

3. «Туризм дамуының экологиялық-географиялық мәселелері» атты Халықаралық ғылыми-практикалық конференцияның материалдары. 27-28 наурыз, 2009 ж. – 158-160 бб. Алматы, Абай атындағы Қазақ Ұлттық педагогикалық университеті.
4. Таңбалы: Фотоальбом./Құраст: Е.Б.Әлімқұлов, Б.А.Железняков. 2-бас. Өңделіп толықтырылған. Алматы: ЖШС. «Эффект» баспасы, 2013. -192 б.
5. Алматы тарихы. Екі томдық. –Алматы.: «Стедос» БУ, 2009. 2-том. – 423 б.
6. Исабеков С.Б. Проблемы развития туризма в Республике Казахстан. – Алматы, 2015. – С. 86-95.

ЕЛДІК ПЛАТФОРМАСЫНЫҢ ҮЙЛЕСТІГІ, ҰСТАНЫМЫ

Ж.Ж. Молдабеков
философия ғылымдарының докторы, профессор
эл-Фараби атындағы ҚазҰУ,
диптану және мәдениеттану кафедрасы

Тарихтан тәлім алған ел, күнделікті шуақты тіршілікпен тұтасқан ұрпақ, болашағына үлкен үмітпен қарайтын ұлт жер бетіндегі тыныштықтың тұрақты болуын тілейді. Адам өз ағамекенінің тұтастығын қалайды, туған елі қашанда, үнемі өркендей берсе екен деп құдіретке жалынады, барын байсалдылықпен талдайды, өсіп өнер халық адамзат өркениетінің жұғысты әрі жарасымды болатынына сенеді. Осындай ұнамды ой-тоқтаммен көңілін де, өмірін де ұзартады. Өмір сүріп отырған заманына, болашағына үйреншікті, бірақ үлкен үмітпен қарайды.

Адамның үлкен үмітін өшірмейтін, демейтін қуат көзі - бейбіт өмірге деген ұстанымда, ұрпақтың жасампаз тәжірибесінде, елдің жарасты дәстүр-салтында, қоғамның даму бағыт-бағдарында, әлемдегі текетірестің басыбайлы себептерін тиянақты талдап, оның түбегейлі шешімдерін ұсынуда. Өміршен бес бастауда үлкен үміт, ұқыптылық, ұлағаттылық бір-бірімен астасуда.

Діттеген проблема – қазақстандықтардың іскер, экономикалық, саяси, рухани-әлеуметтік балсенділігін арттыру; елде адамның бәсекелестікке лайықты капиталын толықтыру, дұрыс пайдалану; ақырында, барлық бағыттағы дамудың қайнар көзін

алға тартып азаматтық қоғамның қазақстандық үлгісін қалыптастыру.

Жаңа Қазақстанда түбегейлі реформаны жүзеге асыруға бағытталған іргелі іс-шаралар жүйелі көзқарасқа, басалқы бағдарға, нақты тарихи мүмкіндіктерге негізделінді. Бұл ұсыныстарға, қадымдарға ұзақ уақытқа есептелінген стратегиялық көзқарас пен есеп тән. Стратегиялық көзқараста (1) өпелі кезеңнің ерекшеліктері, қиындықтары және еуразиялық жетістіктердің модельдері жасалынды; (2) ХХІ ғ. өркениетті жетістіктердің әлеуеті мен ықпалы ескерілді; (3) әлемдегі дау-дамайды басатын, қайшылықтарды шешетін келісім, өзара ықпалдастықты арттыру жолдары, шаралары ортақ мүддеге топтастырылды; (4) жаңа адамды, жаңа ұрпақты, өз отанының иелерін тәрбиелеуді түбегейлі мақсат-мүдде ретінде қарастырылды; (5) ізгілікке, гуманизмге, әділеттілікке, теңдікке негізделген ұлттық мүддені қорғау көзделінді.

Көпвекторлы бағыттар, сағылар, қалымдар, біржағы, еліміздің экономикалық, саяси, рухани жаңғыруының бастамасы, де-меушісі, негізі, кепілдігі іспетті; біржағы, онда қарым-қатынастардың кеңістігі әр бағытта кеңеюде; мемлекеттердің даму траекториясы мен қарқыны бірдей, өзара ұжас емес, әртүрлі одақ пен коалициядағы мемлекеттердің саяси платформалық ерекшелігімен көңіл аулайды.

Жаңа заманның іргелі талаптарын жүзеге асырмақ талпыныстар қалай үдемек, оған қандай негіздер бар? Тәуелсіздік жылдары ұлттық экономика айта қаларлықтай табыстарға қол жеткізді. Елдегі кедейшілік деңгейі екі есе қысқарып, орта тап қалыптасып жетілді, әлемдегі дамыған елдердің қатарында 36 орынға көтерілді. Бәсекеге қабілетті тұлғалар, топтар әртарапты салада өздерінің іскерлігін танытып, жаңа табыстарға қол жеткізуде, қоғамды қозғаушы күштерге айналуда. Қазақстан жаһандық жедел өзгерістер үстіндегі факторларды есепке ала отырып өз бағытын анықтауға, өз ұстанымынан ауытқымауға мүмкіндік алды. Ілгері де тандаулы үлгілер мұнымен шектелмес.

Бұл өрістер өзімізді жанаша тәрбиелеудің, жетілдірудің басты бағыттарына, түрлеріне айналуда. Президент Н. Назарбаев тұжырымында (1) мазмұны терең, ауқымды кең, рухани демеуі қуатты

Әл-Фараби ағындағы Қазақ ұлттық университеті
Алматы қаласы Дін істері жөніндегі басқарма
«Қазақстан Республикасындағы ланкестік және экстремизм
мәселелерін зерттеу орталығы» қоғамдық қоры

Казахский национальный университет имени аль-Фараби
Управление по делам религий города Алматы
ОФ «Центр по изучению проблем терроризма и экстремизма
в Республике Казахстан»

Әл-Фараби ағындағы Қазақ ұлттық университеті
Дінтану және мәдениеттану кафедрасының профессоры,
заң ғылымдарының кандидаты
БИШМАНОВ КӨКІМЖАН МҰРАТЖАНҰЛЫНЫҢ
60 жылдық мерейтойына арналған
«ЗАЙЫРЛЫЛЫҚ ЖӘНЕ КОНФЕССИЯРАЛЫҚ
СҰХБАТТЫҢ ҚАЗАҚСТАНДЫҚ МОДЕЛІ»
атты ғылыми-методикалық конференциясының материалдары
ЖИНАҒЫ

СБОРНИК

материалов научно-методической конференции
«СВЕТСКОСТЬ И КАЗАХСТАНСКАЯ МОДЕЛЬ
МЕЖКОНФЕССИОНАЛЬНОГО ДИАЛОГА»
посвященной 60-летию профессора кафедры
религиоведения и культурологии
Казахского национального университета,
кандидата юридических наук

БИШМАНОВА КАКИМЖАНА МҰРАТЖАНОВИЧА

Алматы
«Қазақ университеті»
2018

Бияздыкова К.Ә. Қазіргі Қазақстандағы білім беру саласындағы машықтану әдебі мен ауызекі сөйлеуді қалыптастырудың алғы шарттарының моделдері.....

Габитов Т.Х., Әбікенов Ж.О. Қорқыт атаның нақыл сөздерінің тәрбиелік идеялары мәдени құндылық ретінде.....

Исмагамбетова З.Н., Карабаева А.Г., Балланов Н.М. Этноконфессиональные отношения и формирования культуры религиозной толерантности в Казахстане.....

Аймухамбетов Т.Т., Сейтахметова Н.Л. Теоретико-методологические основания проблемы взаимодействия государства и религиозных конфессий.....

Бегалинова К.К. О специфике ислама в Казахстане.....

Құрманалиева А.Д., Есдәулет Е. Мемлекет дінге қарсы ма?.....

Акимжанов Т.К. О необходимости дальнейшей гуманизации уголовной политики Республики Казахстан – как важнейшем условии построения правового государства.....

о. Карлос Лаоз Замарро. Государство и религиозная свобода: католический взгляд.....

Молдабеков Ж.Ж. Әл-Фараби қағидасы – ынтымақтасу ұстанымы, ұлттық ойланудың арқауы.....

Лубошников А.В., Андреев А.В. Роль протестантского богословия в формировании основ светскости государства: история и современность.....

Тажимаев Б.Н. Ланкестік пен діни экстремизмге қарсы іс-қимылды ұйымдастыру жаһандық мәселелердің бірі.....

Бияздыкова К.Ә., Нұрмахан А. Жаһандану дәуіріндегі дін.....

Бияздыкова К.Ә., Ералы А. Этносаралық және конфессиялық келісімнің қазақстандағы моделін қалыптастырудың рөлі.....

Кулсариева А.Т., Орынбеков Н.А. Қазақстандағы исламдық білім беру жүйесі.....

Aljanova N., Mukan N. Regionalism in the post soviet space.....

Ғылыми еңбектері

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
Дінтану және мәдениеттану кафедрасының профессоры,
заң ғылымдарының кандидаты

БИШМАНОВ КӘКІМЖАН МҰРАТЖАНҰЛЫНЫҢ
60 жылдық мерейтойына арналған
«ЗАЙЫРЛЫЛЫҚ ЖӘНЕ КОНФЕССИЯАРАЛЫҚ
СУХБАТТЫҢ ҚАЗАҚСТАНДЫҚ МОДЕЛІ»
атты ғылыми-методикалық конференциясының материалдары
ЖИНАҒЫ

*

ИБ №

Баспа . . .2018 жылы қол қойылды. Формат 60x84 1/16.

Көлемі б. т. Тапсырыс № . Таралымы дана.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің
«Қазақ университеті» баспа үйі.

Алматы қаласы, әл-Фараби даңғылы, 71.

«Қазақ университеті» баспа үйі баспаханасында басылды.

